

PRO-NEWS

PB- PP
BELGIE(N) - BELGIQUE
P925978 • LIÈGE X

Protestants tijdschrift in België

Het godsdienstonderwijs in de scholen

N° 13 • Driemaandelijks • oktober, november, december 2023 • nl.protestant.link

Verenigde
Protestantse
Kerk in België

EDITORIAAL

Op een gelukkig eiland ontbreekt het de bewoners aan niets en *heerst harmonie*.

Het lijkt erop dat dit comfort alle levensbeschouwelijke vragen uit de weg ruimt, want het geloof is bijna verdwenen uit dit quasi-paradijs op aarde. De meeste tempels, kerken, moskeeën en gebedshuizen zijn herbestemd.

Toch blijft er een ongrijpbaar verlangen op het eiland.

n zijn twee meest vertrouwde adviseurs, de wijze en de nar, elk een verontrustende droom hebben die hen uitnodigt om terug te keren naar God. Maar welke God is dit? De droom vermeldt het niet en deze benaming dekt veel verschillende waarheden op onze planeet.

Dus besluit de koning het grote godsdiensttoernooi te organiseren, waarbij 6 kampioenen van de 6 belangrijkste godsdiensten en levensbeschouwingen het tegen elkaar opnemen in de vorm van een jonge vertegenwoordiger (onder de 40, de bekende leeftijdsgrens voor jongeren in kerken): Islam, Christendom, Boeddhisme, Hindoeïsme, Jodendom

en atheïsme nemen het tegen elkaar op in de vorm van presentaties. Het is een kans om elk van de grote tradities te ontdekken, om ze elkaar te laten bevragen en zelfs om de risico's te ontdekken die inherent zijn aan religieuze excessen. Totdat de proef, vol valkuilen en uitdagingen, verandert in een broederlijke ontmoeting.

Dit verhaal viert onze verschillende overtuigingen en ons vermogen om (soms) een dialoog aan te gaan. Het herinnert ons er ook aan dat religie en haar onafscheidelijke tegenpool, atheïsme, universeel zijn en inherent aan de mensheid. Dat een leven zeker vollediger geleefd kan worden als we deze zoektocht naar zingeving omarmen. En dat religie het verdient om verkend te worden in een omgeving die bevorderlijk is voor discussie en ontmoeting.

Naar het boek: *"De koning, de wijze en de nar"*
van ds. Shafique Keshavjee

Jean-Guillaume DeMailly

Verantwoordelijke Communicatie VPKB

Inhoudstabel

De voorzitter aan het woord –	
De onvervangbare waarde van godsdienstonderwijs op school	3
Het godsdienstonderwijs onder druk	4
Verhalen die getuigen van geloof	5
Gedachtenuitwisseling: leren over godsdienst in de kerk of op school	6 tot 8
Overpeinzingen	9
Mantels van licht: mode in de kerk	10 en 11
Agenda	12

De onvervangbare waarde VAN GODSDIENSTONDERWIJS op school

Is de wijze waarop de politieke wereld kijkt naar godsdienstondericht in het gemeenschapsonderwijs aan beide zijden van de taalgrens niet identiek, voor het reduceren of zelfs schrappen ervan worden dezelfde slechte argumenten aangedragen.

Allereerst het argument dat godsdienst louter tot het privéleven behoort en daarom in openbare onderwijsinstellingen niet op haar plaats is.

Wie religiositeit terug wil duwen tot achter de voordeur, is ziende blind voor de realiteit van onze maatschappij. Overal speelt religie een rol. Tegelijk hebben steeds minder mensen iets met geïnstitutionaliseerde religie. Veel jongeren bezoeken geen kerk of moskee, krijgen wat informatie van thuis en halen de rest op straat en van het web. Wat is er in die context voor een samenleving meer aangewezen dan wekelijks te voorzien in een paar uurtjes op school met iemand met zowel gevoel voor als kennis van zaken?

Een tweede argument luidt dat leerlingen zich moeten voorbereiden op een leven in een diverse maatschappij en het daarom niet goed is om ze op school wekelijks voor een à twee uur in groepjes gelijkgezinden te verdelen.

Los van het feit dat dezelfde leerlingen op andere vlakken blijkbaar probleemloos niet allen hetzelfde lesrooster volgen, is een dialoog onmogelijk zonder onderscheiden posities. Het is essentieel dat ieder de gelegenheid krijgt de eigen positie inhoudelijk meer uit te diepen, juist ten dienste van een ontmoeting met de ander.

Tenslotte berust de drang om leerlingen van godsdienstonderwijs te vrijwaren nogal eens op de idee dat er een voor allen veilige 'neutrale ruimte' zou ontstaan wanneer je van iedereen de religiositeit afschraapt.

Een hardnekkig waanidee dat ironisch genoeg zelf alle kenmerken van een religie draagt en daarnaast ontheemdend

is voor allen die hun geloofsovertuiging beleven als ongemeen diep verworteld met hun persoonlijkheid en identiteit.

Laten onze jongeren zich op al hun innerlijke zoektochten door onze onderwijsinstellingen alsjeblieft welkom mogen voelen en wel helemaal, juist om zo volwassen en open burgers te worden.

Ds. Steven H. Fuite,

Voorzitter van de Synodale Raad van
de Verenigde Protestantse Kerk in België

Het godsdienstonderwijs onder druk

4 deskundigen in protestants godsdienstonderwijs om de situatie van het godsdienstonderwijs in de 3 taalgebieden van het land voor te stellen, een gelegenheid waaraan ze graag deelnamen. Hartelijk dank aan Eric Corthauts (PEGO, Nederlandstalig onderwijs), Dominique Heinen (godsdienstleerkracht in de Duitstalige gemeenschap), Laurence Druetz en Bernard Locoge (CERPE, Franstalig onderwijs) voor het beantwoorden van onze vragen.

Je kunt al deze artikelen vinden op onze websites in de drie landstalen.

De tijd die wordt uitgetrokken voor godsdienstlessen varieert naargelang de taalgemeenschap. Momenteel is het 2 uur aan Nederlandstalige kant en 1 uur aan Franstalige kant, als onderdeel van het verplichte curriculum. Veel politici in beide gewesten willen deze uren echter verminderen of hun status wijzigen.

Het is duidelijk dat de verandering van 2 naar 1 uur aan Franstalige kant een achteruitgang is voor het godsdienstonderwijs. In het bijzonder heeft het de mogelijkheden voor uitwisseling en samenwerking tussen godsdienstleraren van verschillende geloofsovertuigingen verminderd. Toch is dit een kans om meer inzicht te krijgen in ons multiculturalisme, dat vaak wordt voorgesteld als zowel een uitdaging als een pluspunt. Vanuit dit oogpunt is de twee uur durende godsdienstles, zoals die nog steeds bestaat in Vlaanderen, een onmiskenbare troef voor het samenleven.

De overgang naar één uur is ook een groot probleem voor godsdienstleraren, die hun lesrooster verdeeld zien over

verschillende instellingen. Zoals we weten heeft het beroep van leraar – en niet alleen godsdienst – moeite om nieuwe kandidaten aan te trekken. Veel jonge leraren geraken in hun eerste jaren al uitgeput en geven er de brui aan.

De politieke druk op godsdienstopleidingen is een gevolg van een seculariserende samenleving, die hand in hand gaat met een afname van het aantal godsdienstkenners, en dus potentiële leraren. Ook leerlingen hebben vaak minder kennis van de Bijbel en de religieuze cultuur dan vroeger. Als gevolg hiervan verandert de manier waarop we lesgeven.

Om de uitdagingen van het godsdienstonderwijs aan te gaan, benadrukken onze respondenten dat de school en haar leerlingen goed opgeleide, overtuigde en overtuigende leerkrachten nodig hebben – wat voor elk vak geldt. Bij de ARPEE zorgen we ervoor dat de kwaliteit van de opleiding en de ernst van de selectie gehandhaafd blijven en zelfs versterkt worden.

WAT EEN PLEZIER!

Als kind al wilde ik lerares worden. Toen ik christen werd, groeide mijn verlangen om de Bijbel te bestuderen en te onderwijzen.

Ik herinner me de eerste keer dat ik mijn klaslokaal binnenging. Ik ging aan mijn bureau zitten en riep uit: "Ik ben lerares!"

Mijn collega's vroegen me vaak wat ik met mijn leerlingen aan het doen was, omdat je ons hartelijk kon horen lachen. Ik vond het heerlijk om humor en spelletjes als didactisch hulpmiddel te gebruiken. Ik maakte een ganzenbordspel om over de monotheïstische godsdiensten te leren. Mijn leerlingen leerden hun basisvaardigheden zonder dat ze daarvoor hoefden te studeren.

Omdat ik maar een paar leerlingen had, kon ik naar ze luisteren, ze helpen hun academische en persoonlijke problemen op te lossen en ze helpen groeien in hun geloof.

Met sommigen van hen heb ik nog steeds contact.

De 32 jaar dat ik deze jonge mensen les heb gegeven, waren een genoegen. Als ik het allemaal over zou moeten doen, zou ik het zo weer opnieuw doen.

Anne-Marie Heineken Devaux
(VPKB Spa – District Luik)

De Bijbel, Jezus en God in de klas brengen is een bijzondere tijd in mijn leven geweest.

Ik ben 30 jaar onderwijzeres geweest (basis- en voortgezet onderwijs).

Godsdienstleraar zijn betekent dat je een van Gods dienaren bent die zijn passie voor God deelt, en dat is gewoon geweldig. Bovendien zijn jonge mensen

heel open en altijd nieuwsgierig naar God.

De maatschappij keert zich echter steeds meer tegen God, maar ze kan ons nooit dwingen om te zwijgen.

We zullen altijd Zijn getuigen zijn, in Zijn dienst om de Blijde Boodschap te verkondigen.

Godsdienstonderwijs vindt plaats op school, in de kerk en thuis, want iedereen heeft van God een onderwijstaak gekregen.

Door de Bijbel heen herinnert God ons eraan:

"En Hij gebod onze vadersen het hun kinderen te leren" Ps 78:5b

Martine Marlier
(VPKB Quaregnon – District WH)

Als kind volgde ik protestantse godsdienst bij het gemeenschapsonderwijs.

Na het middelbaar was het mijn leerkracht van het lager die mij aanspoorde om het VCGO¹ te volgen te Brussel.

Zo begon mijn loopbaan als "bijzondere leerkracht protestantse godsdienst" in 1980

Met veel vreugde heb ik in verschillende scholen en gemeenten lesgegeven. Je krijgt de kinderen vanaf het eerste leerjaar in de klas tot de zesdes, zodat ze, dankzij het leerplan, een goed overzicht krijgen van de Bijbel.

Daarnaast was ook tijd voor discussies, persoonlijke gesprekken en vragen.

Maar je bouwt met de kinderen ook een vertrouwensband op. De kinderen wisten dat de klas ook een "rustpunt" was.

Als ik zie hoe mijn eigen kleinkinderen genieten van hun lessen protestantse godsdienst bij hun juf, dan ben ik dankbaar dat dit nog altijd kan en hoop ik dat dit nog lang mag blijven.

Bea Depraetere
(VPKB Menen – District Oost- en West-Vlaanderen)

Vanaf 1960, de datum van het Schoolpact, tot nu heeft het protestants godsdienstonderwijs veel veranderingen ondergaan!

We gingen van een hoofdzakelijk Bijbelse en historische cursus, naar een cursus gebaseerd op doelstellingen, naar een meer existentiële en culturele cursus, en ten slotte naar onderwijs gebaseerd op vaardigheden.

Wat het onderwijsmodel ook is, voor mij is het belangrijkste altijd geweest om mijn studenten te helpen een hoeveelheid kennis en vaardigheden te verwerven die hen in staat stelt keuzes te maken in alle aspecten van hun leven – intellectueel, emotioneel, sociaal en spiritueel.

Ik heb niemand 'bekeerd', maar ik hoop wel dat ik mijn leerlingen heb aangemoedigd om na te denken, om vragen te stellen, door hun ontdekking van de Bijbel, het protestantse gedachtegoed, filosofie en andere religies.

Het is een prachtig, rijk verhaal geweest, doorspekt met discussies, ontmoetingen en delen tussen leerlingen en leerkracht!

Komt er ooit een einde?

Michèle Browet-Duquène
(District Oost-Henegouwen- Namen-Luxemburg)

¹ Vormingscentrum voor Godsdienstonderwijs

Gedachtenuitwisseling: LEREN OVER GODSDIENST in de kerk of op school

Christel Meli is het hoofd van de Franstalige catechetische dienst van de VPKB. Bernard Locoge is leraar godsdienst en lid van CERPE (de [Franstalige] Commissie voor Protestants en Evangelisch Godsdienstonderwijs, een commissie van de ARPEE). Tijdens 3 radio-uitzendingen in september 2023 in het programma *Au Fil de la Vie* op RCF Bruxelles, namen ze de tijd om met elkaar in gesprek te gaan, om te vergelijken wat er allemaal komt kijken bij catechese en godsdienstles, om lesmethodes uit te leggen en vooral om hun passie voor lesgeven te delen. Hier volgt een voorproefje van die gesprekken. De programma's zijn (in het Frans) te vinden op de website van de radio <https://www.rcf.fr/actualite/au-fil-de-la-vie>. Het volledige interview is in schriftelijke vorm in de drie landstalen beschikbaar op onze website www.protestant.link.

Wat zijn de spirituele en religieuze behoeften van kinderen en tieners?

CM: Dat is een interessante vraag. We hebben vaak de neiging om kinderen behoeften op te leggen. Door uit te gaan van hun behoeften, geven we onszelf ook de basis om precies op hun vragen te reageren. Eerst en vooral hebben jongeren fundamentele existentiële behoeften, zoals in het leven zelf. Ik kan er drie bedenken:

De emotionele behoefte, geliefd te zijn en een structuur te vinden waarin ze zich geliefd voelen en waarin ze aangemoedigd worden door de catechist en door de omgeving die rond de Bijbeltekst gecreëerd wordt.

Cognitieve behoeften: het is belangrijk om te leren en te begrijpen; er moeten leermethoden ontwikkeld worden, zodat catechese niet alleen een manier is om de hersenen te vullen, zodat het kind of de tiener zich kan toe-eigenen wat hij of zij bestudeert.

De behoefte om gehoord en vooral begeleid te worden, zodat ze zich veilig voelen en een kader hebben waarbinnen de Bijbelse tekst een impact kan hebben op hun leven.

BL: Christel de behoeften goed in kaart gebracht – wat mij betreft gaat het om tieners want dat is het publiek waar ik mee werk. Ik wil er graag aan toevoegen dat tieners hun referentiekader kwijtraken en dat godsdienstlessen – zoals catechese – er zijn om hen een bijbels referentiekader te geven, omdat soms het lezen van de Bijbel of zelfs het kennen van de Bijbel niet genoeg is. Kunstmatige intelligentie, die 30% van alle banen zal vervangen, en de gevaren van opwarming van de aarde en vervuiling. Er zijn allerlei soorten angsten en

zorgen. We moeten in staat zijn om uit te gaan van de zorgen en standpunten van tieners en ons samen met hen een weg banen. Voor mij gaat het bij protestants godsdienstonderwijs meer om spirituele en theologische ondersteuning dan om pure kennis, zoals ik het zag aan het begin van mijn werk als docent.

Bernard Locoge, is dit iets dat op school in praktijk kan worden gebracht?

BL: Dat noemen we pedagogie en het is de uitdaging van de leerkracht om het vertrouwen van de leerlingen te winnen en hen dan te begeleiden, met hen te werken. Maar ik geloof dat als de vonk er is, er vertrouwen ontstaat. En ik geloof dat sommige leerlingen, vooral in de grotere klassen, ontvankelijk zijn. Maar ik denk graag aan de gelijkenis van de zaaier... het zijn de kleine zaadjes die we in hun leven planten. Dat is alles waar we op kunnen hopen.

Is het makkelijker in een gemeente?

CM: De omstandigheden zijn niet noodzakelijk gemakkelijker in een kerk. Om aan de behoeften van kinderen en tieners te voldoen, moet je een aangepaste en aanpasbare pedagogie ontwikkelen. Als je jonge mensen wilt opleiden, moet je eerst jezelf voortdurend bijscholen. Ze groeien snel op, de wereld verandert snel. De methode van gisteren is niet noodzakelijkerwijs de methode van vandaag of morgen.

Philippe Meyereux benadrukt dat een pedagoog een leider is die zich inzet voor de ontwikkeling van degenen die aan zijn of haar zorg zijn toevertrouwd. Deze oproep tot zelfverwezenlijking is heel interessant... de geleidelijke opbouw van het vermogen van de catechisanten om zelf te beslissen over hun eigen

Bernard Locoge

geschiedenis is de sleutel. Om dit te bereiken is het luisteren naar de kinderen een belangrijke houding.

Ik kom uit een wereld waar we niet naar kinderen luisteren, we vullen ze op. Kinderen worden gezien als vruchtbare grond waarin je moet zaaien.

Ik daarentegen zeg graag dat kinderen theologen zijn. Pedagogie is extreem belangrijk. Het is de enige manier om met kinderen te werken, die ook ons veranderen. Als theologen hebben ze het vermogen om ons te ontroeren. Beetje bij beetje worden ze zelfstandig in hun geloof.

Wat zijn de verschillen tussen godsdienstonderwijs op school en in de kerk?

BL: Zowel catechese als godsdienstonderwijs zijn in de loop der tijd sterk geëvolueerd. De eerste catechisaties, in de tijd van Luther en Calvijn, boden pure kennis. In die tijd wisten mensen niets over het protestantisme. Je moest ze niet alleen de melk geven, maar ook het vlees.

Als jonge docent waren mijn cursussen erg moeilijk qua kennis en leerstof. Ik ben geëvolueerd naarmate ik volwassener werd, vooral toen we de lessen herstructureerden van twee uur per week naar slechts één uur. Ik heb mijn lessen meer gericht op...

Catechese heeft als doel het geloof te ontwikkelen, in een kerkelijke omgeving vertrouwen ouders op de leraar om les te geven, maar ook om iets in de harten van kinderen en tieners te ontwikkelen.

Op school staan godsdienstlessen niet alleen open voor protestanten, maar voor iedereen, zelfs atheïsten, agnosten, katholieken, etc. Het doel van godsdienstlessen is niet om geloof op te wekken, maar om leerlingen aan te spreken, waarbij lesmethoden worden gebruikt om hun vragen te stimuleren en hen stof tot nadenken en aanknopingspunten te geven.

Christel, je zegt vaak dat kinderen theologen zijn:

CM: Een van mijn professoren aan de faculteit zei altijd dat theologie niet alleen een verhandeling over het Woord is, het is veel meer dan dat. Theologie is het begrijpen van geloof in verschillende situaties. Dus als ik zeg dat een kind een theoloog is, dan is dat omdat ik denk dat hij redeneervermogen

Christel Meli

heeft, ondanks zijn jonge leeftijd. Op 7-jarige leeftijd is de vorming van het kind nog niet voltooid, maar hij of zij leeft en maakt ervaringen mee die hem of haar de mogelijkheid geven om een gesprek te voeren en zich uit te drukken over Bijbelteksten. Kinderen weten volwassenen te raken en hen dingen te leren. We zouden vaker naar hen moeten luisteren.

BL: Adolescenten zijn misschien minder theologen dan kinderen, omdat ze al een bepaalde kennis en denkpatronen hebben verworven. Ze denken dat ze alles weten, maar als je een beetje aan de oppervlakte krabt, realiseer je je dat er vaak gaten in hun kennis zitten. Het is als het bouwen van een legpuzzel: je moet beginnen met deze stukjes kennis, teruggaan naar de wortels en de ontbrekende stukjes vinden om hun kennis te verstevigen in lijn met hun persoonlijke ervaring. Ze kunnen een heel verschillende theologische achtergrond hebben. Je moet dus proberen objectief met hen mee te denken, zonder hen te beïnvloeden door je eigen overtuigingen. Je moet hen helpen de Bijbel en de actualiteit te begrijpen.

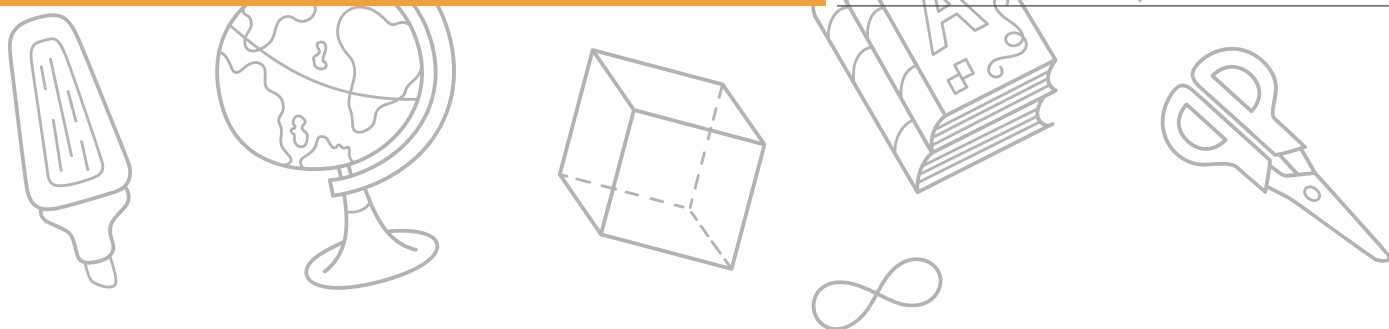
Je praat veel over het verband tussen de Bijbel en de actualiteit, Bernard, is dat belangrijk?

BL: Karl Bart zei altijd dat hij de Bijbel in de ene hand had en de krant in de andere. Je moet een link kunnen leggen tussen de Bijbel en de actualiteit. Tieners zijn dol op de actualiteit, ook al lijken hun bronnen voor volwassenen soms onbetrouwbaar, zoals sociale netwerken. Leerlingen zijn altijd erg geïnteresseerd als we ze een protestantse lezing van het nieuws aanbieden.

CM: Daar ben ik het helemaal mee eens. Wat er in de wereld gebeurt, klinkt ook door in de harten van jongeren, en de beste manier om betekenis te geven aan het geloof is om de Bijbeltekst te kunnen linken aan de actualiteit.

Zet de aanhoudende secularisering van onze samenleving het leren over godsdienst onder druk?

BL: Vroeger was het vanzelfsprekend dat jongeren een Bijbelse en religieuze basis hadden. Door de secularisatie weten veel jonge protestanten weinig over de Bijbel en praten hun ouders er thuis niet veel over, dus praktiseren ze niet veel. Als docent voel ik de volle kracht van de secularisatie. Al was het maar

door de verandering van lessen van 2 uur naar 1 uur. Voor sommige mensen, die tot actiebereide minderheden behoren, wordt religie gezien als niet geschikt voor de openbare orde en moet het worden verbannen naar de privésfeer. Het is verbazingwekkend als je denkt aan de strijd van Martin Luther King, die niet in de privésfeer plaatsvond. Als dezelfde mensen Paus Pius XII bekritisieren omdat hij niet meer aandacht heeft gevraagd voor de Shoah onder katholieke gelovigen, is dat ook geen privéaangelegenheid. Religie wordt steeds meer naar de zijlijn verwezen.

Nu wordt het laatste uur godsdienstles dat nog op scholen wordt gegeven bedreigd. Veel politici willen er een facultatief vak van maken dat buiten het lesrooster valt, wat de doodsteek zou betekenen voor de godsdienstlessen.

CM: Catechese krijgt ook een klap, en niet alleen catechese; er is ook een algemene daling in kerkbezoek. Als de ouders niet naar de eredienst komen, komen de kinderen ook niet. Daar zijn verschillende redenen voor: gescheiden ouders, ouders die op zondag werken, corona, etc. Wat er ook gebeurt is dat er een crisis is in de overdracht en dat kinderen heel weinig weten over de tekst en de personages van de Bijbel. Je moet vanaf de basis beginnen, en dat is niet gemakkelijk omdat ze niet regelmatig met hun ouders naar de kerk gaan. Dus moeten we catechese opnieuw uitvinden, en daar heb ik geen antwoord op.

BL: Oorspronkelijk ging catechese over Bijbelkennis. Vandaag gaat het over mensen warm maken voor het geloof. We moeten catechumenen meer vragen stellen over wat dit protestantse erfgoed voor hen betekent, in termen van hun geloof, hun waarden, enz.

Waarom is het nodig om naast de catechese in de kerk ook een godsdienstles te hebben?

BL: Het is belangrijk omdat we met de godsdienstles leerlingen kunnen bereiken die niet protestants zijn en die anders nooit de kans krijgen om het geloof te ontdekken. Deze jongeren ontwikkelen en groeien op in een niet-kerkelijke omgeving, zonder engagement als doel. Het is veel vrijer, het is een kans

om bakens uit te zetten en naar de leerlingen te luisteren en uit te gaan van hun situatie, wat die ook is, of die nu christelijk, protestants, katholiek of anders is. In feite is het protestantisme veelzijdig en dus moet je je als godsdienstdocent kunnen interesseren voor en begeleiden van leerlingen die zowel pinkstergezind als liberaal zijn, je moet je echt aan iedereen aanpassen.

Wat is uw boodschap aan catechisten en godsdienstleraren vandaag de dag?

CM: Wees in ieder geval een catechist die in beweging is, die geen oogkleppen op heeft, die openstaat voor de wereld, die bijschoolt, die veel leest, die openstaat voor de wereld, die zijn of haar theologische en pedagogische vaardigheden ontwikkelt. Elke catechist en elke persoon die beweert voor kinderen te zorgen, moet zich voortdurend blijven bijscholen.

BL: Als lid van de CERPE realiseer ik me dat kandidaten vaak geloof en liefde voor kinderen hebben, en graag hun geloof in Jezus Christus delen. Maar liefde uitstralen is niet genoeg, je hebt vaardigheden nodig. Je moet deze subjectieve en relationele inzet combineren met een gedegen opleiding. En daarom biedt de faculteit een aanvullende opleiding tot godsdienstleraar.

EEN JONGEMAN VOLGDE HEM

Het verhaal van Jezus' gevangenneming gaat over een jonge man die ons zal helpen om de uitdaging van het lesgeven beter te begrijpen.

Vaak willen we vooral dat jonge mensen ontdekken dat we hen door het onderwijs iets wezenlijks voor hun leven bieden: een leidraad, een diepgang, een basis, idealiter zelfs een moment van ontwaken en ontmoeting met het goddelijke en het transcendente, waardoor ze besluiten Christus te volgen, op een geëngageerde en overtuigde manier.

En dan botsen we op onze grenzen: het domein van het geloof behoort helemaal tot de innerlijkheid van de ander, tot het domein van de werking van de Geest die schepselen opent voor hun Schepper.

Vaak spelen jongeren dan de rol van toeschouwers. Ze observeren met terughoudendheid de mensen die onderwijzen, die leiden, die modereren en die inhoud en methodes proberen voor te stellen. Een vrij regelmatige observatie: geen reactie van de jongeren! Ze doen er alles aan om hun interesse te verbergen en zich in te dekken met een laken van identiteit en veiligheid. Maar soms gebeurt het ongelooflijke: ondanks hun pogingen om afstand te houden, wordt een jongere veel meer geraakt door het leven en de persoon van Jezus dan ze hadden gehoopt. Hij gaat van toeschouwer naar eerste getuige. Nog dichterbij Christus komen wordt een gevaar, een risico voor zijn leven, en de jongeman ontsnapt, een vluchteling, naakt als de jongeman, om "zijn hachje te redden".

Wie zal de jongere nu in zijn naaktheid kleden? Zonder bescherming, wie zal hij in vertrouwen kunnen nemen? Wie zal naar hem luisteren zonder hem te willen beïnvloeden? Wie zal hem helpen om het juiste kledingstuk voor hem te vinden? En bestaat de mantel van Elia, de mantel van ware overdracht, vandaag de dag nog steeds om een hele nieuwe generatie binnen te roepen in de dynamiek van het Koninkrijk?

Het lijkt mij dat alles vandaag opnieuw moet worden gecreëerd: het kader dat jongeren in staat stelt om Christus te observeren, zijn handelingen, zijn leer, de aanmoediging om er helemaal voor te gaan en de rol van toeschouwer achter zich te laten, en ook de manieren om een nieuw gewaad voor te stellen voor het volgen van Christus als jongere van vandaag.

Wat jongeren ervaren, net als Christus, is het gevoel van machteloosheid. Net als Christus ervaren of zien jongeren dat ze in hun elan worden gefnuikt door de krachten van verderf en onrecht. "Wat kunnen we doen? We hebben geen macht", vertellen ze me. Geconfronteerd met de uitdagingen van de zoektocht van de mensheid naar evenwicht, overleven op

43 En meteen, terwijl Hij nog sprak, kwam Judas eraan, die een van de twaalf was, en met hem een grote menigte met zwaarden en stokken, gestuurd door de overpriesters, de schriftgeleerden en de oudsten. 44 En hij die Hem verraadde, had met hen een teken afgesproken en gezegd: Die ik kussen zal, Die is het; grijp Hem, en leid Hem zorgvuldig bewaakt weg. 45 En toen hij daar gekomen was, ging hij meteen naar Hem toe en zei: Rabbi, Rabbi, en hij kuste Hem. 46 En zij sloegen de handen aan Hem en grepen Hem.

47 Maar een van degenen die daarbij stonden, trok het zwaard, en hij trof de dienaar van de hogepriester en sloeg hem het oor af. 48 En Jezus antwoordde en zei tegen hen: Bent u er met zwaarden en stokken opuit gegaan, als tegen een misdadiger, om Mij gevangen te nemen? 49 Dagelijks was Ik bij u in de tempel onderwijs aan het geven en u hebt Mij niet gegrepen, maar dit gebeurt opdat de Schriften vervuld worden.

50 En Zijn discipelen verlieten Hem en vluchtten allen. **51 En een zekere jongeman, die een linnen kleed om het naakte lichaam geslagen had, volgde Hem, en de jongemannen grepen hem, 52 maar hij liet het linnen kleed achter en vluchtte naakt van hen weg.**

(Markus 14. Uit: Herziene Statenvertaling)

lange termijn en het eerlijk delen van beperkte rijkdommen, zijn onze oude onderwijssystemen net zo machteloos als de jongeman op de vlucht. We moeten ons afvragen hoe we jongeren kunnen voorbereiden om te overleven en, idealiter, goed te leven.

Wie durft dit probleem aan te pakken en de consequenties te trekken? Wie zal een heel onderwijssysteem stimuleren dat zeker alle vormen van intelligentie (cognitieve, emotionele, manuele, intuïtieve, imaginaire, wetenschappelijke, lichamelijke en spirituele) in zijn curriculum zal moeten opnemen?

Aan de christelijke kant is het waarschijnlijk dat degenen die hun eigen naaktheid ontdekken in het aangezicht van deze enorme uitdaging en proberen zich authentiek te laten kleden door Christus, harten zullen hebben die groot genoeg zijn om naar jonge mensen te luisteren en hen in de richting te wijzen van waar en hoe ze zelf de kleren kunnen maken die ze nodig hebben.

ds. Heike Sonnen

Mode in de kerk MANTELS VAN LICHT

“God maakte voor de mens en zijn vrouw mantels van huid en kleepte hen” (Gen 3:21).

Ik weet niet of dit voor u geldt maar op veel prenten van kinderbijbels zie je dan Adam en Eva die het mooie groene vijgenblad dat ze uit schaamte voor zich houden inruilen voor stoere dierenvellen. Het was goed om te horen dat Onze Lieve Heer hen niet zomaar naakt het paradijs uitzond, de kou in die buiten het paradijs ongetwijfeld genadeloos toe zou slaan. Adam en Eva veranderden zo wel op slag in robuuste primitieve wezens in onherbergzaam koud gebied.

De kinderbijbels baseren zich vaak op vertalingen die afwijken van de vertaling die ik hierboven gebruik. Het Hebreeuws geeft echter ruimte voor een andere verbeelding. Zo wordt het woord voor 'huid' meestal vertaald als dierenvel. Hoewel het Hebreeuwse woord eerder huid betekent of 'skin' in het Engels. Dierenvellen en leder, daar lijkt het leven uit te zijn, terwijl het woord huid leven inhoudt. En waar in onze vertaling mantel staat, wordt in de meeste vertalingen klederen gebruikt. Dat Hebreeuwse woord voor mantel wordt in de Bijbel meestal gebruikt voor de bovenkleding van priesters en ook de kleurrijke mantel van Jozef wordt met dat woord aangeduid. Het kleden in een mantel van huid drukt op die manier iets van een liefdevolle verbondenheid uit en komt zo te staan tegenover het omgorden met de vijgenbladeren waarmee de mens zich uit schaamte voor elkaar en voor God eerst bedekte. (Gen 3:7). Het geeft in elk geval aan dat de mens in het begin van Genesis niet wordt gekleed om de strijd tegen de kou aan te gaan noch zich hoeft te wapenen tegen de ander, maar liefdevol wordt gekleed, ja bijna priesterlijk, maar vooral levendig, voelbaar.

Het is altijd fijn om vervolgens te merken dat iemand als wijlen Rabbijn Jonathan Sacks die laatste idee bevestigt. Hij haalt rabbi Meïr aan die het woord huid zelfs interpreteert als licht: mantels van licht. De mens wordt in goddelijke glans gehuld.¹ Kwetsbaarder en lieflijker kan bijna niet. De mens hoeft zich niet te wapenen voor de ander maar mag zich gekleed weten met de liefde tot de ander en tot God.

Deze interpretatie kwam bij mij boven toen we als Rabotkerk mee een modeshow tijdens de Gentse Feesten -organiseerden. Het idee voor de modeshow kwam van Veronica Brunswijck kerkenraadslid en student modetechnologie. Zij was de

bezieler en trekker van dit gebeuren en kreeg veel van onze gemeenteleden mee enthousiast.

Ik vroeg me wel af waarom de associatie met het verhaal uit Genesis in mij opkwam. Was de modeshow niet doorgegaan in een kerk, dan was die associatie misschien minder sterk geweest. Een kerkgemeenschap denkt er normaal gesproken niet aan zich bezig te houden met kleding en mode. We traden zogezegd nogal uit onze comfortzone met deze modeshow. En misschien voelde het vreemd aan om dat nog wel in een Rooms-Katholieke kerk te doen (Sint Jozef kerk), zelfs al is ze ontwijd en wordt ze gebruikt voor allerlei buurtactiviteiten. Zo huist er een weggeefwinkel in, worden er naailessen gegeven, worden er solidariteitsmaaltijden gehouden. De aangekondigde verbouwingen en plannen kunnen wegens gebrek aan geld voorlopig niet doorgaan, waardoor veel onderhoudswerk blijft liggen. De grote en vaak ook lege en rommelige kerk was echter voor een kleine week omgetoverd in een kunst- en mode-expo. Er klonk weer orgelmuziek, djembé en zang en er was de mooie aankleding met kunst, sieraden en kleding. Dit alles maakte dat het er goed toeven was, een ware herschepping. Er was gezorgd voor eten en drinken en als kers op de taart was er de modeshow. Meer en minder professionele mannequins met diverse maten en in alle leeftijden trokken aan een redelijk talrijk publiek voorbij in een diversiteit aan ontwerpen. Klassieke jurken werden afgewisseld met kledij met een boodschap. Er waren ontwerpen gemaakt van gerecycled materiaal of geïnspireerd op de structuur van gevlochten riet (weemba). Maar er was ook een reeks ontwerpen die gebruik maakte van dekbedden en verwees naar het slavernijverleden. Op die manier werd met een zekere humor aandacht geschonken aan de kleding die slavinnen moesten dragen om er seksueel minder aantrekkelijk voor hun meesters uit te zien. Maar of de mannelijke en vrouwelijke mannequins nu gekleed werden in dekbedden of in een vuilniszak, het bleef een feest om naar deze over het algemeen jonge mensen te kijken die tegelijkertijd gedurfd maar ook kwetsbaar zich toonden.

Het was misschien wel heel betekenisvol dat juist in een kerk dit aspect van het mens-zijn in het licht werd gezet. De mens

¹ Jonathan Sacks, Genesis. Boek van het begin, 37.

die zijn/haar lichamelijkeheid en creativiteit mag vieren, mag tonen, in een geest van diversiteit en gemeenschapszin. Een mens naar Gods beeld en gelijkenis.

© ds Eefje van der Linden

ds. Eefje van der Linden
Protestantse Rabotkerk Gent

DIVERS

Op 3 december, de Verenigde Kerk voor het Klimaat in Brussel

Dit jaar vindt COP 28 (de grote jaarlijkse klimaatconferentie) plaats in Dubai van 30 tot 12 december.

In België vindt op 3 december een grote nationale mobilisatie plaats.

VPKB-deelnemers worden opgeroepen om op 3 december om 13.00 uur samen te komen in de kerk van de gemeente Botanique voor een moment van bezinning.

Vertrek op pensioen

De predikanten Émile Carp, Claude Godry, Luc Lukusa, Joyeuse Mukakabera, Harry Sinaghel, Jean-Luc Utumba en Ernst Veen zijn tussen 1 juli 2022 en 1 oktober 2023 met pensioen gegaan.

De VPKB dankt hen hartelijk voor hun jarenlange werk in navolging van Christus en ten dienste van de Kerk. We wensen hen allen een gelukkig pensioen.

Oktober

1 oktober	Zondag voor gerechtigheid & vrede Bevestigingsdienst van ds Chris Bultinck – Ieper
8 oktober	Bevestigingsdienst van Heleen Ransijn als stadspredikante – Gent Gemeenschappelijke dienst van het district FB en toneelstuk – Brussel-Museumkerk
15-20 oktober	Integratiestage van de VPKB – Brialmont
21 oktober	Gastcollege FPTR – Brussel
29 oktober	Hervormingsdienst – Vlaamse diaconale zondag

November

5 november	Dag van de Reformatie OHNL – Namen
12 november	Roepingenzondag
18 november	Synodevergadering

December

3 december	13u00	Klimaatmars Bezinningsmoment – Brussel-Botanique Bevestigingsdienst van ds.s Gert-Jan Kroon – Antwerpen-Oost
------------	-------	---

Februari

2 februari	RivEspérance – Welke spiritualiteit voor morgen ? – Luik
------------	--

Ga voor meer informatie over evenementen naar de Franse en Nederlandstalige agenda's op de website protestant.link.

**Verenigde
Protestantse
Kerk in België**

Verantwoordelijke uitgever: Steven H. Fuite, voorzitter van de Synodale Raad
Uniprobél VZW | Brogniezstraat 44 – 1070 Brussels | België |
www.protestant.link | bureau@protestant.link
Ondernemingsnummer: 850 256 765 | RPR Bruxelles |
IBAN N° BE29 0680 7158 0064
Druk en lay-out: AZ PRINT